

Vita Christi és Vita evangelica a későközépkori nyugati kultúrában

Dr. habil. Falvay Dávid

Leírás: A Krisztus életéről szóló írások a középkori nyugat-európai kultúra talán legfontosabb, számos feldolgozásban terjedő szöveghagyományát jelentik. A *vita evangelica* a 12-13. századi vallásos megújulás egyik alapmotívuma, amely az evangéliumi gyökerekhez való visszatérést célozza. E két fonal a késő-középkorban a ferences spiritualitásban kapcsolódik össze legmarkánsabb formában, a ferences *Vita Christi*-nek nevezett műfajban. A kurzus során ezt a témát járjuk körül, interdiszciplináris (irodalom- vallás- és művészettörténeti) megközelítésben.

Kompetenciák és ismeretek: Kritikai gondolkodás fejlődése, kutatási módszerek megismerése. A kurzus során fejlődik a hallgatók irodalmi érzékenysége. A vitakultúra (idegen nyelven), és társakkal való együttműködés fejlődése. A különböző kutató megközelítések, áramlatok megismerése.

Alkalmazott módszer: kontaktóra, irányított egyéni és csoportos szövegolvasás, szövegértelmezés, csoport- illetve pármunka formájában szövegrészletek feldolgozása, megvitatása. Az általános bevezető órákat követően, alapvetően szövegcentrikus megközelítésben dolgozzuk fel, a legújabb szakirodalom, valamint a kurrens kutatási projektek ismertetése helyezi nemzetközi kontextusba.

Követelmény: írásbeli vizsga, ami kiváltható kiselőadással+szemináriumi dolgozattal. A kurzus elvégzésének feltétele az aktív részvétel az órákon és legalább egy világnyelven (angol, német, francia, olasz) szakirodalom olvasási készség

Tématika és bibliográfia:

1. Bevezető: A 12-13. század vallási megújulása: a vallási mozgalmak és közösségek, eretnekmozgalmak: *vita apostolica* és *vita evangelica*.
2. A Biblia a középkori Nyugaton: fordítások, parafrázisok, prédikáció
3. Szent Ferenc és a ferencesesség: Ferenc „nehéz öröksége” és a ferences kérdés. Ferenc írásai: a regulák és a testamentum.
4. Eszkatológia és apokaliptika: Joachim de Floris (Gioacchino da Fiore) hatása, Petrus Johannes Olivi, Ubertino da Casale és a spirituálisok.
5. A *Vita Christi* műfaja: a ferences hagyomány
6. Bovantura: *Lignum vitae*
7. Ubertino da Casale: *Arbor vitae*
8. *A Meditationes Vitae Christi* (MVC)
9. A MVC népnyelvű változatai: Itália és Közép-Európa
10. A legnépszerűbb népnyelvű devóciós olvasmányok a középkori nyugaton (az OPVS európai projekt tanulságai).
11. A női vallásosság és vallásos irodalom: harmadrendi és laikus közösségek; a női misztika: Schönauai Erzséber, Folignói Angéla és Sienai Katalin
12. A *Vita Christi* hagyomány és a Trecento festészete
13. A műfaj és az ideál továbbélése: az obszerváns reform és hatása

BIBLIOGRÁFIA:

Szövegek:

- Iohannes de Caulibus. *Meditaciones vite Christi olim s. Bonaventurae attributae*. szerk. Mary Jordan Stallings-Taney, Corpus Cristianorum, Continuatio Mediaevalis 153, Turnhout: Brepols, 1997.
- *Ferences források I-VI*. Újvidék, Szeged, Csíksomlyó: Agapé, 1992-
- Pozzi, Giovanni – Claudio Leonardi, szerk. *Scrittrici mistiche italiane*, Genova, Marietti, 1988; magyarul.: *Olasz misztikus írók*, Budapes: Európa, 2001.
- *Szent Bonaventura misztikus művei (A lélek zarándokútja Istenbe / Élet fája / A hármás út, avagy a szeretet fellángolása / Beszélgetek a lelkeimmel)*, Szent István Társulat, Budapest, 1991,
- Ubertinus de Casale. *Arbor vitae crucifixae Jesu*, bev. Charles T. Davis. Torino 1961 (a Venezia, 1485-es kiadás reprintje).

Válogatott szakirodalom:

- AA.VV. *Ubertino da Casale. Atti del XLI Convegno internazionale, Assisi 28-30 ottobre 2013*, Spoleto: CISAM, 2014.
- Elliot, Janis - Cordelia Warr, szerk. *The Church of Santa Maria Donna Regina in Naples: Art, Iconography and Patronage in Fourteenth-Century Naples*. Aldershot: Ashgate, 2004.
- Derbes, Anne - Mark Sandona, szerk. *The Cambridge Companion to Giotto*. Cambridge University Press, 2004.
- Falvay, Dávid - Péter Tóth. "L'autore e la trasmissione delle Meditationes Vitae Christi in base a manoscritti volgari italiani." *Archivum Franciscanum Historicum*, 108 (2015), 403-30.
- Fleith, Barbara - Réjane Gay-Canton - Géraldine Veysseyre, szerk. *De l'(id)entité textuelle au cours du Moyen Âge tardif*. Paris: Classiques Garnier, 2017.
- Klaniczay Gábor. „A koldulórendek és az egyház,” In Idem, szerk. *Európa ezer éve: A középkor. II*. Budapest: Osiris, 2004, 9-22.
- Kemper, Tobias. *Die Kreuzigung Christi. Motivgeschichtliche Studien zu lateinischen und deutschen Passionstraktaten des Spätmittelalters*. Tübingen: Niemeyer, 2006.
- Le Goff, Jacques. *Assisi Szent Ferenc*. Budapest: Európa, 2002.
- Leonardi, Lino - Francesco Santi. "La letteratura religiosa," In Enrico Malato, szerk., *Storia della letteraura italiana.*, Vol. 1. Roma: Salerno, 1995, 352-361.
- Leone De Castris, Pierluigi. *Pietro Cavallini: Napoli prima di Giotto*. Napoli: ArteM, 2013.
- Menestò, Enrico, szerk. *Angela da Foligno, terziaria francescana*. Spoleto: SISLAM, 1992.
- Palmer, Nigel F. "Meditation Literature from the Thirteenth to the Fifteenth Century. In Jeffrey F. Hambruger – Nigel F. Palmer, *The Prayer Book of Ursula Begerin. Volume 1: Art-Historical and Literary Introduction*. Dietikon-Zurich: Urs Graf Verlag, 2015, 419-458.